

2024-01-21

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Sofia Hylander
070-562 13 75
sofia.hylander@tco.se

SOU 2023:59 Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation

U2023/02898

TCO har getts möjlighet att yttra sig över SOU 2023:59 ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation.

TCO:s övergripande synpunkter

Med syftet att stärka Sverige som forsknings- och innovationsnation har utredningen haft i uppgift att ompröva nuvarande statliga organisation för extern forsknings- och innovationsfinansiering vars grundstruktur inrättades för drygt tjugo år sedan. Översynen, som aviserades redan i föregående regerings forsknings- och innovationspolitiska proposition 2020, är bred och har arbetat utifrån ett öppet direktiv.

TCO vill inledningsvis välkomna det faktum att utredningen haft ett öppet arbetssätt där det funnit goda möjligheter för intressenter att komma med synpunkter och inspel under arbetes gång. TCO bedömer att utredningen har genomfört ett mycket gediget arbete med att beskriva dagens forskningsfinansieringssystem – både dess förtjänster och de problem som en framtida organisation bör hantera. TCO bedömer slutligen att utredningen förtjänstfullt beskriver motiven till en förändrad organisation för statlig extern finansiering av forskning och innovation och att utredningen som en följd av detta argumenterar väl för sitt huvudförslag om tre nya myndigheter.

TCO välkomnar också att utredningen redan i ett tidigt skede formulerade grundläggande kriterier som en framtida organisation för extern statlig finansiering av forskning och innovation måste uppfylla – kriterier som TCO ställer sig bakom helt och fullt.

En framtida organisation för statlig extern finansiering av forskning och innovation ska:

- Värna om den fria forskningen
- Stimulera internationellt konkurrenskraftig och banbrytande forskning

- Säkra den kunskap och innovationsförmåga som krävs för att lösa samhällets utmaningar och bidra till näringslivets konkurrenskraft
- Bidra till forskning som ger förutsättningar för forskningsanknuten utbildning och livslångt lärande
- Ge goda förutsättningar för internationella samarbeten som stärker svensk forskning och innovation
- Ge en tydlig riktning, agera proaktivt och öka förmågan till prioriteringar i det svenska systemet för forskning och innovation
- Vara enkel, tydlig och ha låga administrativa kostnader för de som söker och de som erhåller medel

Mot denna bakgrund **tillstyrker** TCO utredningens huvudförslag om tre myndigheter på ett övergripande plan.

Nedan lämnas mer detaljerade synpunkter på utredningens enskilda förslag och bedömningar:

6.2.1 Förslag: En statlig finansieringsstruktur med tre myndigheter

Utredningen föreslår i sitt huvudförslag att tre nya myndigheter inrättas:

- Vetenskapsmyndigheten
- Myndigheten för strategisk forskning
- Innovationsmyndigheten

Samtidigt avvecklas de nuvarande myndigheterna Formas (Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande), Forte (Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd), Vetenskapsrådet och Vinnova (Verket för innovationssystem). Den externa forskningsfinansieringen vid Energimyndigheten upphör.

All statlig extern finansiering av forskning och innovation ska fördelas via de tre nya myndigheterna. Andra myndigheter som i dag lyser ut medel föreslås upphöra med detta och medel ska i stället utlysas, fördelas och administreras via Myndigheten för strategisk forskning. Rymdstyrelsen utgör det enda undantaget och föreslås fortsätta med nuvarande verksamhet.

Den föreslagna framtida myndighetsstrukturen innebär en renodling och gränsdragningen mellan de nya myndigheterna utgår från styrningsprinciper och arbetssätt. Den nya myndighetsstrukturen baseras därmed inte på vare sig vetenskapligt eller tematiskt innehåll eller vilken typ av forskning och innovation som finansieras.

Förslaget bedöms uppfylla samtliga av utredningen formulerade kriterier för en framtida organisation för extern statlig finansiering av forskning och innovation.

TCO tillstyrker utredningens huvudförslag om tre nya myndigheter men vill påpeka vikten av att i förändringen särskilt värna närheten mellan verksamhet/ sektor och forskning – en närhet som ofta kännetecknar en sektorbaserad eller tematisk organisation.

TCO har i de senaste inspelen till forskningspropositionerna betonat betydelsen av arbetslivsforskning i bred bemärkelse och dess nödvändighet för att förstå och hitta samhällliga lösningar på olika utmaningar och problem. Vi vet också att det inom ramen för Fortes ansvarsområde både finns en djup kunskap om arbetsmarknad och arbetsliv och ett utvecklat nätverk mellan arbetsmarknadens parter, behovsägare och forskare. Det finns därmed ett stort värde i att i möjligaste mån bibehålla denna närhet, även med en förändrad myndighetsstruktur.

Utredningen betonar att ”vi är väl medvetna om styrkorna i en sektorsbaserad organisation, bland annat i form av djup kunskap om sektorns behov och täta nätverk mellan forskare och behovsägare. Vi gör dock bedömningen att en fortsatt användning av sektorsprincipen, framför allt i ljuset av fler och alltmer komplexa samhällsutmaningar, är ohållbar.”¹ TCO delar bedömningen men vill särskilt påpeka vikten av att upparbetad kunskap och täta nätverk värnas när den sektorbaserade organisationen upphör. Det finns mycket att vinna på att särskilt beakta detta perspektiv i förändringen.

Therese Svanström
Ordförande

Sofia Hylander
Utredare

¹ SOU 2023:59 *Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation*, s 267.